

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL DETALIOS RIZIKOS GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMO SRITYJE SUVESTINĖS
PATVIRTINIMO**

2020 m. gegužės 21 d. Nr. 1-130
Vilnius

Igyvendindamas Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2020 m. gegužės 20 d. įsakymu Nr. 1-128 „Dėl Nacionalinio gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo prevencinių veiksnių valdymo plano patvirtinimo“ patvirtinto Nacionalinio gamtinių dujų tiekimo saugumo užtikrinimo prevencinių veiksnių valdymo plano 55 punktą:

1. T v i r t i n u Detalios rizikos gamtinių dujų tiekimo srityje suvestinę (pridedama).
2. N u s t a t a u, kad šiuo įsakymu tvirtinamoje Detalios rizikos gamtinių dujų tiekimo srityje suvestinėje esanti informacija yra konfidenciali.

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas

KONFIDENCIALU**PATVIRTINTA**

Lietuvos Respublikos energetikos ministro
2020 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. 1-130

DETALIOS RIZIKOS GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMO SRITYJE SUVESTINĖ

Nr.	Rizikos, keliančios pavojų gamtinių dujų tiekimo saugumui	Laikotarpis	Tikimybė	Poveikis	Rizikos kaina	Atsakingi dalyviai
1	<p>Gedimas dujotiekyje Minskas-Vilnius (techninio pobūdžio rizika).</p> <p>Rizika – gamtinės dujos į Lietuvą vamzdynais yra tiekiamos vienintele dujotiekiu Minskas jungtis eksploatuojama daugiau nei 30 metų ir jos patikimumas gali būti sumažėjęs dėl dalinio techninio nusidėvėjimo. Gamtinės dujos vamzdynais į Lietuvą yra tiekiamos vienintele dujotiekiu Minskas–Vilnius linija, kuri buvo įrengta 1988–1989 metais. Magistralinių dujotiekių skaičiuojamasis nusidėvėjimo laikotarpis yra 55 metai, todėl šios atkarpos, tiek ir visų Lietuvos dujotiekių, tarnavimo rezervas yra didelis. Galima tik atskirų atkarpų techninių gedimų rizika dėl agresyvios aplinkos, techninio broko klijimo metu ar šių veiksnių kombinacijos. Todėl dujotiekiu techninio gedimo rizika galima tik po ilgo laikotarpio, o dėl vykdomų dujotiekių eksploatavimo ir priežiūros programų rizikos tikimybė yra maža.</p> <p>Poveikis – dėl šios atšakos gedimo sumažėtų šalies apsirūpinimo gamtinėmis dujomis patikimumas, nes šalies aprūpinimas gamtinėmis dujomis būtų galimas tik iš SGD terminalo arba dalinai per jungtį su Latvija.</p> <p>Prevencinės priemonės – galimybė importuoti visą šaliai reikiamą gamtinių dujų kiekį per SGD terminalą, todėl</p>	Ilgo laikotarpio	Mažai tikėtina	Reikšmingas	Iki 0,3 mln. EUR/km	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“

	<p>šalies vartotojai nepajustų gamtinių dujų tiekimo sutrikimo.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad tikimybę šiam įvykiui sumažina dujotiekių eksploatavimo ir priežiūros programų vykdymas.</p> <p>Šalies gamtinių dujų sistemos yra įrengiamos ir eksploatuojamos laikantis visų techninių normų reikalavimų, kurios užtikrina patikimą, ir saugų sistemų eksploatavimą, darbų saugą ir supančios aplinkos išsaugojimą.</p> <p>Šiuo metu vykdomas Dujotiekio jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos projektas (GIPL). Projekto pabaiga numatoma 2021 m. Šiuo dujotiekiu atsiras galimybė importuoti dujas iš Europos Sąjungos valstybių taip prisidedant prie dujų tiekimo šaltinių diversifikavimo ir tiekimo patikimumo</p> <p>Tikimybė – dėl galimų gamtinių dujų tiekimo alternatyvų techninė patikimumo rizika vertinama kaip mažos tikimybės, nes galima tik vienu metu įvyksiančio dujotiekio Minskas–Vilnius ir SGD terminalo infrastruktūros gedimo atveju.</p> <p>Vertinama, kad techninės tiekimo patikimumo rizikos kaina prilyginama vamzdyno rekonstrukcijos darbams.</p>					
2	<p>Gedimas dujotiekio atšakoje Panevėžys-Ryga (techninio pobūdžio rizika).</p> <p>Lietuvos dujų tiekimo sistema yra sujungta su Latvijos dujotiekių sistemos Panevėžio–Rygos atšaka, kurios pralaidumas užtikrina saugomų vartotojų aprūpinimą gamtinėmis dujomis esant ekstremalioms situacijoms, kai netiekiamos gamtinės dujos Vilnius–Minskas jungtimi arba iš SGD terminalo. Šia atšaka gaunamos dujos iš Latvijos gamtinių dujų saugyklos. Sistemos jungia 2 vamzdynai, kurie buvo įrengti 1986–1987 metais. Vamzdynai yra naudojami mažiau nei pusę projektinio gyvavimo laiko, todėl galima tik atskirų atkarpų techninių</p>	Ilgo laikotarpio	Mažai tikėtina	Reikšmingas	Iki 0,3 mln. EUR/km	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“

<p>gedimų rizika dėl agresyvios aplinkos, techninio broko klijavimo metu ar šių veiksmų kombinacijos. Dėl vykdomų dujotiekių eksploatavimo ir priežiūros programų šios rizikos tikimybė yra maža ir gedimas galimas tik po ilgo laikotarpio. Dėl šios atšakos gedimo sumažėtų šalies apsirūpinimo gamtinėmis dujomis patikimumas, nes UAB „Lietuvos dujų tiekimas“ negalėtų naudotis Latvijos gamtinių dujų saugykloje laikomomis dujų atsargomis.</p> <p>Rizika – jungtis eksploatuojama daugiau nei 30 metų ir jos patikimumas gali būti sumažėjęs dėl dalinio techninio nusidėvėjimo.</p> <p>Poveikis – įvykus avarijai, nebūtų galimybės pasinaudoti saugykloje laikomu gamtinių dujų kiekiu. Tai sumažintų tiekimo saugumą ir galimybę vartotojams pateikti mažesne kaina nupirktas ir saugykloje laikytas dujas.</p> <p>Preveninės priemonės – esami alternatyvūs tiekimo šaltiniai (tiekimas iš SGD terminalo, taip pat tiekimas iš Rusijos per dujotiekį Minskas-Vilnius) gali visiškai patenkinti šalies poreikius, esant gedimui šioje linijoje. Taip pat pažymėtina, kad tikimybę šiam įvykiui sumažina dujotiekių eksploatavimo ir priežiūros programų vykdymas. Šalies gamtinių dujų sistemos yra įrengiamos ir eksploatuojamos laikantis visų techninių normų reikalavimų, kurios užtikrina patikimą, ir saugų sistemų eksploatavimą, darbų saugą ir supančios aplinkos išsaugojimą.</p> <p>Šiuo metu vykdomas Dujotiekio jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos projektas (GIPL).</p> <p>Taip pat šiuo metu vykdomas dujotiekio, jungiančio Lietuvą ir Latviją, pajėgumų didinimo projektas. Projekto metu Lietuvos pusėje numatoma padidinti Kiemėnų dujų apskaitos stoties pajėgumus ir pertvarkyti dujotiekį prie Panevėžio kompresorių stoties, o Latvijoje – modernizuoti magistralinį dujotiekį, kad būtų galima padidinti</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>maksimalų darbinį slėgį nuo 40 iki 50 barų. Iki 2023 m. dujotiekio pajėgumus planuojama padidinti šios jungties pralaidumą iki 130,5 GWh per parą Latvijos kryptimi, o Lietuvos kryptimi iki 121 GWh per parą.</p> <p>Tikimybė – dėl galimų gamtinių dujų tiekimo alternatyvų techninė patikimumo rizika vertinama kaip mažos tikimybės.</p> <p>Vertinama, kad techninės tiekimo patikimumo rizikos kaina prilyginama vamzdyno rekonstrukcijos darbams.</p>					
3	<p>Dujų tiekiamo per SGD terminalą Klaipėdoje nutraukimas (techninio pobūdžio rizika).</p> <p>Rizika – per SGD terminalą yra tiekama didelė dalis Lietuvoje sunaudojamų gamtinių dujų. Esami alternatyvūs tiekimo šaltiniai gali visiškai patenkinti šalies poreikius, esant gedimui SGD terminale.</p> <p>Poveikis – įvykus gedimui terminalo infrastruktūroje nebūtų galima pasinaudoti vienu iš gamtinių dujų tiekimo į šalį šaltinių. Atsižvelgiant į tai, kad SGD terminalo veikimas leido atsirasti konkurencijai, būtų galima tikėtis dujų kainos padidėjimo.</p> <p>Prevencinės priemonės – dujų tiekimas vamzdynais iš Rusijos arba Latvijos požeminės gamtinių dujų saugyklos. Šiuo metu įgyvendinami projektas – dujotiekių jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos leis turėti dar vieną alternatyvų dujų šaltinį.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad periodiškai atliekami remonto darbai, o SGD terminalas sąlyginai naujas, tai yra veikia nuo 2014 m.</p> <p>Tikimybė – dėl galimų gamtinių dujų tiekimo alternatyvų techninė patikimumo rizika vertinama kaip mažos tikimybės, o SGD terminalo veikimo ir panaudojimo patikimumas yra didelis.</p>	Ilgo laikotarpio	Mažai tikėtina	Reikšmingas	Nevertinama	SGD terminalo operatorius – AB „Klaipėdos nafta“
4	<p>Dujos į šalį tiekiamos trumpalaikių kontraktų pagrindu (komercinė tiekimo patikimumo rizika)</p>	Vidutinio laikotarpio	Mažai tikėtina	Reikšmingas	Nevertinama	Gamtinių dujų tiekėjai

	<p>Rizika – trumpalaikėmis sutartimis yra neužtikrintas gamtinių dujų tiekimas vartotojams ilgesniam periodui.</p> <p>Poveikis – pažymėtina, kad vartotojams trumpalaikės sutartys yra naudingos kol rinkoje vyrauja žemos energijos resursų kainos.</p> <p>Prevencinės priemonės – SGD terminalas užtikrina galimybę importuoti visą šaliai reikiamų gamtinių dujų kiekį iš skirtingų šaltinių.</p> <p>Šiuo metu vykdomas Dujotiekio jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos projektas (GIPL) sudarysiantis galimybes importuoti gamtines dujas iš Vakarų Europos bei padidinsiantis gamtinių dujų tiekimo saugumą ir patikimumą.</p> <p>Tikimybė – manytina, kad paskutiniu metu sumažėjusio eksportuojamų gamtinių dujų kiekio OAO „Gazprom“ yra suinteresuota skatinti gamtinių dujų eksportą.</p>					
5	<p>Gamtinių dujų nutraukimas dėl geopolitinių priežasčių</p> <p>Rizika – gamtinis dujų tiekimas gali būti panaudotas kaip Rusijos Federacijos geopolitinis įrankis. Rusija disponuoja didžiausiais pasaulyje dujų rezervais. Dėl istoriškai susiklosčiusios situacijos Baltijos regionas yra infrastruktūriškai priklausomas Rusijos. Rusijos energetikos sektoriaus monopolizacija, kurios vertikalė yra gavybos, gamybos, transportavimo, pardavimo ir tranzito srityse, sudaro prielaidas lengviau panaudoti energijos resursų tiekimą kaip politinių tikslų įgyvendinimo priemonę. Rusijos energetikos kompanijos, tikėtina su aukščiausios valdžios pritarimu, ne kartą taikė energetinių resursų tiekimą politinių tikslų pasiekimo ir įtakos padidinimo priemonę prieš kaimynines šalis. Kaliningrado srityje esanti gamtinių dujų saugykla gali sukaupti iki 15 parų dujų Kaliningrado vartotojų poreikio.</p>	Vidutinio - ilgalaikio laikotarpio	Mažai Tikėtina	Reikšmingas	Nevertinama	Valstybės institucijos

<p>Per Lietuvą tranzitu tiekiamos dujos iš Rusijos į Kaliningrado sritį, tai buvo vienintelis dujų šaltinis iki 2019 m. sausio, kai pradėjo veikti SGD terminalas Kaliningrade, tačiau pažymėtina tai, kad kainos atžvilgiu, kuri maždaug 4,5 karto didesnė, nei per Lietuvą tranzitu tiekiamų dujų, atsižvelgiant į tai, tranzitu tiekiamų gamtinių dujų kiekis 2019 m. ypatingai nesiskyrė.</p> <p>SGD terminalo metiniai pajėgumai siekia iki 3,7 mlrd. m³ ir šio kiekio užtenka aprūpinti Kaliningrado sritį, suvartojančio apie 2,4 mlrd. m³ per metus. Kaliningrado srityje esanti gamtinių dujų saugyklą gali sukaupti iki 120 mln. m³ gamtinių dujų. Tokio dujų kiekio gali pakakti Kaliningrado vartotojų iki 15 parų poreikių tenkinimui.</p> <p>Poveikis – visiškas dujų nutraukimas iš Rusijos paveiktų dujų rinką, turėtų įtakos dujų kainai, sumažėtų dujų tiekimo patikimumas, nes gamtinėmis dujomis būtų galima apsirūpinti tik iš Klaipėdos SGD terminalo arba iš Latvijos požeminės dujų saugyklos,</p> <p>Preveninės priemonės – galimybė importuoti visą šaliai reikiamą gamtinių dujų kiekį per SGD terminalą, todėl šalies vartotojai nepajustų gamtinių dujų tiekimo sutrikimo.</p> <p>2015 m. pasirašyta 10 metų dujų tranzito į Kaliningradą sutartis. Pagal teisės aktuose galiojančias nuostatas, tiekimo sutrikimo atveju tranzitu gabenamų dujų kiekis ribojamas proporcingai šalies vartotojams ribojamam dujų kiekiui. Nutraukus dujų tiekimą, nedelsiant nutraukiamas jų gabenimas tranzitu. Visiško dujų tiekimo nutraukimo atveju vamzdyne esančios dujų atsargos naudojamos tik pažeidžiamų vartotojų poreikiams.</p> <p>Šiuo metu vykdomas Dujotiekio jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos projektas (GIPL). Projekto pabaiga numatoma 2021 m. Šiuo dujotiekiu atsiras galimybė importuoti dujas</p>					
--	--	--	--	--	--

	<p>iš Europos Sąjungos valstybių taip prisidedant prie dujų tiekimo šaltinių diversifikavimo ir tiekimo patikimumo.</p> <p>Tikimybė – pasirašyta gamtinių dujų tranzito sutartis užtikrina, kad galimos geopolitinės aplinkos rizikos yra tiesiogiai perduodamos ir gamtines dujas tranzitu gaunančiai šaliai ir tai mažina šios rizikos tikimybę.</p>					
6	<p>Terorizmo rizika</p> <p>Rizika – Lietuva, įgyvendindama užsienio politikos prioritetus ir siekdama užtikrinti nacionalinį ir tarptautinės bendruomenės saugumą, stiprinti NATO, ES ir Jungtinių Tautų vaidmenį valdant tarptautinius konfliktus dalyvauja tarptautinėse operacijose ir misijose. Taip pat Lietuva laikantis tarptautinių įsipareigojimų priima prieglobsčio prašytojus.</p> <p>Poveikis – priklausomai nuo pasirinktos išpuolio vietos, būtų sutrikdytas dujų tiekimas vartotojams tam tikrame taške.</p> <p>Prevencinės priemonės – riziką mažina dalyvaujantis nedidelis karių skaičius, kurie nedalyvauja pagrindinėse karinėse operacijose. EUROPOL pateikiamais vertinimais, teroristai gali pasinaudoti migrantų srautais, kad patektų į ES šalis, tačiau tokie mėginimai nėra sistemingi dėl taikomų sustiprintų saugumo priemonių, tokių kaip sustiprinta sienų apsauga, prieglobsčio prašytojų detalus patikrinimas. Į Lietuvą perkeliama pabėgėliai pereina atrankas ir patikras pagal Valstybės saugumo departamento rekomendacijas.</p> <p>Pažymėtina tai, kad Lietuvos gamtinių dujų sistema yra užžiedinta, todėl įvykus incidentui vienoje vietoje gamtinių dujų tiekimas galėtų būti atstatytas.</p> <p>Tikimybė – 2015–2019 metais Lietuvoje nebuvo įvykdyta nė vieno teroristinio išpuolio, todėl galima vertinti, kad tokių išpuolių tikimybė yra maža. Taip pat šią riziką mažina dalyvaujantis nedidelis karių skaičius, kurie</p>	Trumpo laikotarpio	Retai pasitaikanti	Didelis	Iki 0,3 mln. EUR/km	Valstybės institucijos

	<p>nedalyvauja pagrindinėse karinėse operacijose. Pagrindiniai religija grindžiamo terorizmo išpuolių siekiai yra masiškos nepasirinktų asmenų žūtys, todėl šio tipo teroristinių išpuolių prieš infrastruktūros objektus tikimybė yra dar mažesnė. Dėl labai nežymaus radikalių pažiūrų religijų tikinčiųjų skaičiaus Lietuvoje taip pat nenumatoma grėsmė dėl šalies viduje galinčių susiformuoti religinių teroristinių grupuočių. Kito tipo terorizmo apraiškos Lietuvoje nėra aktyvios, nukreiptos prieš konkrečius infrastruktūros objektus, todėl bendra terorizmo rizika gamtinių dujų tiekimo saugumui yra labai maža.</p>					
7	<p>Stichinių nelaimių rizika</p> <p>Prie galimų gamtinių rizikos veiksnių, kurie gali neigiamai įtakoti gamtinių dujų tiekimo saugumą priskiriami visi stichinėmis nelaimėmis laikomi natūralūs procesai ar reiškiniai, kurie sukelia žmonių žūtį, sužeidimus ar kitokį poveikį sveikatai, sugadina turtą, būna priežastimi paslaugų netekimui, socialiniam ir ekonominiam sugriovimui ar aplinkos pažeidimui.</p> <p>Rizika –Gamtinių dujų tiekimo patikimumui per SGD terminalą įtakos turi metrologiniai reiškiniai Baltijos jūroje. Labiausiai gamtinių dujų tiekimo patikimumą per SGD terminalą galėtų įtakoti nepalankūs metrologiniai šaltuoju metų laiku, kuomet šie reiškiniai yra dažniausi ir kuomet gamtinių dujų poreikiai šalyje yra didžiausi. Pagal Klaipėdos valstybinio jūrų uosto laivybos taisykles, esant didesniam kaip 20 m/s vėjo greičiui, be atskiro uosto kapitono leidimo draudžiama uosto akvatorija plaukioti bet kokiems laivams, juos švartuoti, atšvartuoti ir peršvartuoti.</p> <p>Prevencinės priemonės – Lietuvoje gamtinių dujų tiekimas diversifikuotas, atsižvelgiant į tai, sutrikus vienam šaltiniui, dujomis galima apsirūpinti iš kito</p>	Trumpo laikotarpio	Mažai tikėtina	Reikšminga	Nevertinama	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“, skirstymo sistemos operatoriai, SGD terminalo operatorius – AB „Klaipėdos nafta“

	<p>šaltinio. Taip pat pažymėtina, kad Lietuvos dujų sistema yra užžiedinta.</p> <p>Poveikis – galimi trumpalaikiai dujų tiekimo sutrikimai.</p> <p>Tikimybė – Lietuva, kaip ir visas Baltijos šalių regionas, yra mažai veikiama netipinių gamtos reiškinių, kurie galėtų kelti pavojų infrastruktūrai. Lietuvoje 1998 m., 2004 m. ir 2011 m. užfiksuotų žemės drebėjimų stiprumas siekė iki 2,5 balų pagal Richterio skalę. Tokio stiprumo žemės drebėjimai apibūdinami kaip juntami, kai pastatuose virpa daiktai, bet didesnio griaunamojo poveikio nepatiriama. Didelių statinių pažeidimų ir požeminių vamzdinių pažeidimų atsiranda esant stipresniems nei 6 balų stiprumo žemės drebėjimams. Kadangi didžioji dalis dujotiekių infrastruktūros yra po žeme, todėl dažniausiai pasitaikantys antžeminiai natūralūs pavojai nesukelia jokių žymių pavojų gamtinių dujų tiekimo patikimumui. Numatoma, kad natūralių pavojų keliamo rizika yra retai pasitaikanti su nereikšmingu poveikiu.</p>					
8.	Rizika dėl neįvykdytų strateginių projektų	Trumpo laikotarpio	Mažai tikėtina	Nereikšminga	Nevertinama	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“, valstybės institucijos
	<p>Rizika – laiku nerealizuoti infrastruktūros plėtros projektai (Dujotiekių jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos (GIPL), Dujotiekių jungties tarp Latvijos ir Lietuvos pajėgumų padidinimas), neužtikrins patikimesnio dujų tiekimo vartotojams. Pažymėtina, kad šių projektų įgyvendinimas priklauso ir nuo užsienio partnerių – tai yra Lenkijos ir Latvijos.</p> <p>Poveikis – Dujų jungtis tarp Lenkijos ir Lietuvos galėtų užtikrinti iki 74,73 GWh dujų tiekimą per parą. Esant tokios apimties alternatyviam dujų tiekimo šaltiniui, kartu su 65,67 GWh per parą dujų tiekimui iš Latvijos ir 10,3 mln. m³ per parą dujų tiekimu iš Klaipėdos SGD</p>					

	<p>terminalo, dujų tiekimo patikimumo N-1 kriterijaus reikšmė siektų 214 %. Lietuvos ir Latvijos dujotiekių jungties pajėgumus padidinus iki 131 GWh dujų tiekimą per parą dujų tiekimo patikimumo N-1 kriterijaus reikšmė siektų 272 %. Šių projektų neįgyvendinimas laiku sumažintų planuojamą dujų tiekimo patikimumo padidėjimą,</p> <p>Preveninės priemonės Esami dujų tiekimo šaltiniai visiškai patenkina šalies poreikius.</p> <p>Pažymėtina, kad šie strateginiai projektai yra įtraukti į Bendro intereso projektų (PCI) sąrašą, taip pat jiems buvo užsitikrintas finansavimas iš Europos infrastruktūros tinklų priemonės (CEF).</p> <p>Lietuvoje Dujotiekių jungties tarp Lenkijos ir Lietuvos projektas įtrauktas į Vyriausybės strateginių projektų portfelį, kuriame yra visi svarbiausi Lietuvoje vykdomi projektai, tai reiškia, kad šiam projektui skiriamas ypatingas dėmesys ir priežiūra aukščiausiu valstybės lygiu. Pažymėtina, kad šis projektas šiuo metu yra statybos stadijoje.</p> <p>Tikimybė – atsižvelgiant į išdėstytą, manytina, kad šių projektų neįgyvendinimo ar vėlavimo tikimybė mažai tikėtina.</p>					
9.	<p>Dujų kainų padidėjimo rizika.</p>	<p>Trumpo laikotarpio</p>	<p>Mažai tikėtina</p>	<p>Juntama</p>	<p>Nevertinama</p>	<p>Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“, skirstymo sistemos operatoriai, dujų tiekėjai</p>
	<p>Rizika – dujų kaina pastaraisiais metais buvo didesnė nei vietinių atsinaujinančių energijos išteklių. Toks kuro kainų skirtumas, didelė importuojamos elektros energijos dalis skatina vartotojus rinktis alternatyvius energijos šaltinius. Dėl šios priežasties pastarųjų 10 metų laikotarpyje termofikacinėse elektrinėse sudeginamas dujų kiekis sumažėjo nuo 1093 iki 218 tūkst. tne gamtinių dujų. Katilinėse sudeginamų gamtinių dujų kiekiai 2008–2017 m. mažėjo nuo 257 tūkst. tne iki 107 tūkst. tne. Toks žymus gamtinių dujų poreikio mažėjimas energetikos</p>					

	<p>sektoriuje buvo sąlygotas elektros energijos importo ir atsinaujinančių energijos išteklių didėjimo. Pažymėtina, kad dujų infrastruktūros išlaikymo kaštai sumažėjus dujų vartojimui lieka dengti likusiems dujų vartotojams. Dujų kainą taip pat papildomai didina taikomas SGD terminalo saugumo dedamosios mokestis.</p> <p>Poveikis ir rizika – augant gamtinių dujų kainoms ir mažėjant dujų suvartojimui šalyje, šio kuro prieinamumas vartotojams sumažėtų, nes vartotojams tektų vis didesni sistemų išlaikymo ir priežiūros pastovieji kaštai.</p> <p>Preveninės priemonės – galiojanti tarifų nustatymo tvarka užtikrina, kad sistemų operatoriai yra suinteresuoti nusimatyti reikiamas investicijas sistemų patikimumui ir efektyvumui išlaikyti.</p> <p>SGD terminalas Klaipėdoje, kuris leidžia importuoti gamtines dujas iš kelių galimų tiekėjų leido atsirasti dujų rinkai ir sąlygojo dujų kainos sumažėjimą.</p> <p>Vykdoma politika Lietuvoje taip pat siekiama sumažinti esančios infrastruktūros kaštus.</p>					
10	Gamtinių dujų tiekimo nutraukimo poveikis skirtingiems sektoriams					
10.1.	<p>Gamtinių dujų tiekimo nutraukimo poveikis centralizuotai tiekiamos šilumos sektoriui.</p> <p>Poveikis. Centralizuotai tiekiamą šilumą (toliau – CŠT) aprūpinama iki 60 % bendro gyvenamojo fondo Lietuvoje. Šilumos tiekimo sektoriaus balanse gamtinės dujos užima iki 17,0 % Nutrūkus gamtinių dujų tiekimui, CŠT sektoriaus įmonės turėtų naudoti brangesnį kurą šilumos gamybai ir sumažėtų šio tipo paslaugų prieinamumas vartotojams.</p> <p>Preveninės priemonės. Visi didieji šilumos gamintojai yra apsirūpinę alternatyviu kuru, kurio užtektų 10 dienų esant didžiausiam šilumos poreikiui. Todėl gamtinių dujų tiekimo nutraukimas nekeltų tiesioginės grėsmės šilumos tiekimo nutraukimui, tik šilumos gamintojai būtų priversti</p>	Trumpo laikotarpio	Mažai tikėtina	Juntama	2,02 mln. EUR	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“, skirstymo sistemos operatoriai, dujų tiekėjai

<p>naudoti alternatyvų kurą, kuris yra brangesnis nei gamtinės dujos.</p> <p>Kaina ir poveikis aplinkai.</p> <p>Šios rizikos tiesioginės kainos nėra, nes šilumos gamintojai yra sukaukę rezervinio kuro atsargų. Įvykus dujų tiekimo nutraukimui, vartotojų patiriamos papildomos išlaidos įvertinamos darant prielaidą, kad šilumos gamyboje gamtinės dujos pakeičiamos mazutu. Centralizuoto šilumos tiekimo įmonių šalčiausio mėnesio šilumos gamyba siekia iki 17 % metinės gamybos. Vertinant rizikos kainą, laikoma, kad iki 3,9 % CŠT įmonių gamtinių dujų sunaudojimo reikės pakeisti mazutu. Tai sudarys iki 8,8 tūkst. tne, arba 9,6 tūkst. t mazuto. Kainų skirtumas tarp mazuto ir gamtinių dujų siekė 215 Eur/tne. Todėl šios rizikos kaina gali siekti iki 1,89 mln. Eur.</p> <p>Deginant mazutą taip pat padidės šilumos tiekimo įmonių tarša CO₂ dujomis. Išmetimų skirtumas tarp prie vienodo deginimo efektyvumo sudegintos 1 tne mazuto ir gamtinių dujų sudaro 0,871 t CO₂. Todėl įmonės papildomai išmes 8,4 tūkst. t CO₂. Esant 1 t CO₂ vidutinei dabartinei kainai apie 15 Eur/t CO₂, papildomos sąnaudos aplinkos taršai sudarys apie 0,13 mln. Eur. Bendra rizikos vertė galėtų siekti iki 2,02 mln. Eur. Pagal Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijai priklausančių įmonių 2017 metų veiklos duomenis, šis padidėjimas sudarytų iki 0,5 % metinių sąnaudų, todėl rizikos poveikis vertinamas kaip nežymus.</p> <p>Tikimybė – ši rizika yra pavojingiausia trumpu laikotarpiu, nors jos atsiradimas dėl sistemos techninės būklės ir galiojančių dujų tiekimo sutarčių yra mažai tikėtinas, jos pasireiškimas būtų galimas jei ilgesnį laiką nepavyktų užtikrinti reikiamo gamtinių dujų tiekimo iš SGD terminalo.</p>					
---	--	--	--	--	--

10.2	<p>Gamtinių dujų tiekimo nutraukimo poveikis individualiam šilumos sektoriui.</p> <p>Individualiai tiekama šiluma aprūpinama iki 40 % bendro gyvenamojo fondo Lietuvoje. Namų ūkiuose sunaudojamo kuro balanse gamtinės dujos sudaro apie 10 %.</p> <p>Poveikis ir kaina – nutrūkus gamtinių dujų tiekimui, namų ūkiai galėtų naudoti elektrą apsirūpinimui šiluma ir karštu vandeniu. Daroma prielaida, kad šalčiausiu metu vartotojai sunaudoja iki 17 % metinio kuro kiekio, ir tai atitinka 17,8 tūkst. tne. Įvertinus, kad esamas elektros ir gamtinių dujų kainų skirtumas privatiems vartotojams siekia iki 895,5 Eur/tne, tai šios rizikos kaina vertinama 15,9 mln. Eur.</p> <p>Prevencinės priemonės – individualiai gamtines dujas vartojantys gyventojai yra solidariai saugomi vartotojai, tai reiškia, kad jiems prioritetine tvarka būtų tiekiamos dujos, esant sutrikimams gamtinių dujų sistemoje. Taip pat pažymėtina, kad jiems yra laikomos dujos Latvijos požeminėje gamtinių dujų saugykloje, kurios būtų jiems tiekiamos jei įvyktų sutrikimų gamtinių dujų sistemoje, jiems pirmumo tvarka taip pat būtų tiekiamos vamzdynuose esančios dujos.</p> <p>Tikimybė – ši rizika yra pavojingiausia trumpu laikotarpiu, nors jos atsiradimas dėl sistemos techninės būklės ir garantinio dujų tiekimo pažeidžiamiems vartotojams yra mažai tikėtinas, o poveikis vertinamas kaip juntamas. Taip pat šios rizikos pasireiškimas būtų galimas tik jei ilgesnį laiką nepavyktų užtikrinti reikiamo gamtinių dujų tiekimo iš SGD terminalo.</p>	Trumpo laikotarpio	Mažai tikėtina	Juntama	15,9 mln. EUR	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“, skirstymo sistemos operatoriai, dujų tiekėjai
10.3.	<p>Gamtinių dujų tiekimo nutraukimo poveikis elektros energijos gaminamos šalyje sektoriui poveikis.</p>	Trumpo laikotarpio	Mažai tikėtina	Nereikšmingas	Nevertinama	Perdavimo sistemos operatorius – AB

	<p>Šalyje gaminamos elektros energijos gamybos sektoriuje daugiausia naudojamos galios rezervui užtikrinti arba aukštų elektros kainų biržoje metu.</p> <p>Rizika – nutrūkus gamtinių dujų tiekimui, padidėtų kito kuro sunaudojimas elektros gamybai arba padidėtų importuojamos elektros energijos kiekis</p> <p>Prevenčinės priemonės – didinamas elektros importas.</p> <p>Poveikis – galimas gamtinių dujų tiekimo sutrikimas galėtų turėti įtakos tik jam įvykus šaltuoju metų laiku, kuomet veikia vietiniai elektros gamybos įrenginiai. Tačiau vietinė gamyba galėtų būti keičiama elektros importu, todėl šios rizikos padariniai tiesioginės įtakos neturės ir yra nevertinami.</p>					„Amber Grid“, skirstymo sistemos operatoriai, dujų tiekėjai
10.4.	<p>Gamtinių dujų nutraukimo poveikis kitiems sektoriams.</p> <p>Lietuvos pramonės, žemės ūkio ir paslaugų sektoriuose sunaudojamo kuro balanse gamtinės dujos sudaro iki 24 %.</p> <p>Rizika – nutrūkus gamtinių dujų tiekimui, pramonės, žemės ūkio ir paslaugų sektoriai turės naudoti elektrą ar brangesnį kurą gamybai, apsirūpinimui šiluma ir karštu vandeniu.</p> <p>Prevenčinės priemonės – galimybė sudaryti nenutrūkstamo gamtinių dujų tiekimo sutartis.</p>	Trumpo laikotarpio	Mažai tikėtina	Reikšmingas	Nevertinama	Perdavimo sistemos operatorius – AB „Amber Grid“, skirstymo sistemos operatoriai, dujų tiekėjai